

vinikus & lazarus

authentic terroir wines

Germany's finest · 2026

Wittmann · Rheinhessen
Schäfer-Fröhlich · Nahe
Christmann · Pfalz
Eva Fricke · Rheingau

Jülg · Pfalz
Daniel Twardowski · Mosel
J.J. Adeneuer · Ahr
Carl Loewen · Mosel

von Winning · Pfalz

De lijst met de wijnen van von Winning jaargang 2025 zal pas begin 2027 beschikbaar zijn, kort voor de release van hun wijnen. Klanten die jaarlijks deze wijnen reserveren zullen de lijst als eerste ontvangen.

Beste liefhebber van Germany's finest,

We hebben onze selectie unieke wijnen klaar! 2025 werd in Duitsland algemeen gekenmerkt door een vroege oogst en lage opbrengsten. De recente jaren tonen duidelijk hoe sterk wijnbouw vandaag beïnvloed wordt door klimaatverandering en extremere weersomstandigheden. 2025 stond in het teken van vroeg oogsten, beperkte volumes en grote druk in de wijngaard, maar dit leverde wijnen op van opvallend hoge kwaliteit.

Voor Riesling stond snelheid centraal: veel domeinen ronden de oogst in recordtempo af om de frisheid, spanning en balans van de wijnen te bewaren. Ondanks de lage volumes en uitdagende omstandigheden spreken onze wijnbouwers van een uitzonderlijke jaargang. De wijnen combineren rijpheid en concentratie met elegantie. Verschillende wijnmakers vergelijken de stijl met referentie jaren zoals 2015, 2019 en 2020.

We laten enkele wijnbouwers aan het woord:

Philipp Wittmann, Rheinhessen, Riesling 2025:

„2025 was een jaar waarin we echt het gevoel hadden dat elke wijngaard zijn maximale potentieel heeft bereikt. We hadden gedurende het hele seizoen voldoende water en warme zomertemperaturen, maar niet té warm — dus ideale omstandigheden. Dit leidde tot een snelle ontwikkeling van de rijpheid en we begonnen al op 2 september met de oogst. In een recordtempo van minder dan drie weken ronden we de oogst al op 18 september af. Achteraf gezien was die snelle oogst echt cruciaal, omdat anders de alcoholpercentages te hoog zouden zijn geworden. Het hoogste alcoholpercentage van deze jaargang bedraagt 13,00%, wat nog steeds gematigd is, terwijl ook de zuren uitstekend zijn. Het enige nadeel van deze jaargang is dat de opbrengsten tot de kleinste van de afgelopen jaren behoren. Het gemiddelde voor het hele domein bedraagt slechts 38 hl/ha. Het grote voordeel is echter dat de kwaliteit werkelijk uitstekend is. De wijnen hebben rijpe, complexe aroma's, maar zijn tegelijk ook fris en elegant. Natuurlijk zal alleen de tijd het bewaarpotentieel uitwijzen, maar deze jaargang heeft zeker alles in zich om zich prachtig te ontwikkelen met de jaren.”

Tim Fröhlich, Nahe, Riesling 2025:

„2025 zal de geschiedenis ingaan als de vroegste oogst ooit. Tussen 15 september en 6 oktober werd maar liefst 21 hectare volledig met de hand geoogst in slechts 21 dagen. Het was een intens en veeleisend seizoen, waarbij snelheid, precisie en timing cruciaal waren. Door de uitdagende weersomstandigheden bleef het volume beperkt, maar de kwaliteit van de druiven was uitzonderlijk. De focus lag eerst op het binnenhalen van de topwijnen, zodat de beste percelen op het ideale moment konden worden geoogst. Tegen het einde van de pluk voorspelde het weerbericht meer dan 100 liter regen in slechts twee dagen, wat de laatste oogstdagen extra spannend maakte. 2025 kenmerkt zich door wijnen met meer concentratie, kracht en diepgang, vergelijkbaar met grote jaargangen zoals 2020 en 2015. Tegelijk tonen de wijnen zich opvallend toegankelijk, met een mooie balans tussen rijp fruit, frisheid en elegantie. Een klein maar bijzonder kwalitatief wijnjaar.”

Sophie Christmann, Pfalz, Riesling 2025:

„Riesling 2025 is geconcentreerd, gestructureerd en heeft een opmerkelijke dichtheid. De lage opbrengsten hebben de wijnen extra diepte, spanning en precisie gegeven. Ze hebben iets meer kracht dan in voorgaande jaren, maar blijven daarbij altijd helder, elegant en nooit zwaar. De 2025-wijnen combineren herkomst, balans en rijpingspotentieel op een bijzondere manier – en belichamen voor ons een moderne klassieker: tijdloos in expressie en tegelijkertijd een weerspiegeling van wat een grote Riesling vandaag de dag kan zijn.”

Eva Fricke, Rheingau, Riesling 2025:

„2025 zal herinnerd worden als zowel uitdagend als uitzonderlijk. Een ongewoon warme lente, extreme droogte en plotselinge regenval: de toenemende impact van klimaatverandering, maar toonden tegelijk ook de veerkracht van onze ecologische wijnbouw en de toewijding van ons team. De vegetatie begon vroeg, met de knopbreuk enkele weken eerder dan gemiddeld. De warme temperaturen versnelden de groei van de wijnstokken, terwijl de droge omstandigheden een zorgvuldige bodembehandeling en het gebruik van theeën en plantaardige preparaten vereisten om stress te verminderen. Dankzij nauwkeurig werk in de wijngaard bleven de wijnstokken gezond en ontwikkelden de druiven zich uitstekend. De bloei verliep stabiel en de zonnige lente, gevolgd door een intense zomer, zorgde voor ideale rijpingsomstandigheden — al werd al snel duidelijk dat dit een uitzonderlijk snel en gevoelig wijnjaar zou worden. De oogst begon in de laatste week van augustus, waardoor 2025 tot de vroegste oogstjaren ooit behoort. Vanaf 11 september nam de druk in de wijngaarden toe door aanhoudende regenval. Er ging veel regen komen op 22 september, dat veranderde de laatste oogstdagen in een race tegen de klok. Met enorme focus en vastberadenheid slaagde het team erin de oogst slechts twintig minuten vóór de zware regenval af te ronden. Ondanks de moeilijke omstandigheden overtrof deze jaargang alle verwachtingen.

De oogst van 2025 was een van de kortste en meest intense in onze geschiedenis. In slechts twee tot drie weken werd verwerkt wat normaal zes weken duurt. Het seizoen vroeg om uitzonderlijk teamwork, uithoudingsvermogen en precisie. Meer dan ooit symboliseert 2025 de nieuwe realiteit: klimaatextremen en onzekerheid, maar ook het vermogen om onder druk iets uitzonderlijks te creëren. Een veeleisend, maar onvergetelijk jaar”

Daniel Twardowski, Mosel, Spätburgunder 2023:

„In 2023 hebben we gezonde druiven en een prachtig evenwicht. Het is een jaar met een eerder verfijnd en mineraal karakter, waarbij balans, zachtheid en diepgang centraal staan. De stijl denken aan 2019, gecombineerd met de frisse toets van 2017. In vergelijking met 2022 tonen de wijnen zich duidelijk lichter en eleganter, met een mooie precisie en levendige fraîcheur. Een harmonisch en toegankelijk wijnjaar waarin finesse primeert.”

Marc Adeneuer, Ahr, Spätburgunder 2024:

„Late nachtvorsten in de Ahr-regio veroorzaakten dit jaar ernstige oogstverliezen, waardoor de opbrengst met wel 50–70% daalde. Vooral vroegrijpe druivenrassen werden zwaar getroffen, wat ook invloed had op het rijpingsproces van de druiven. Over het geheel genomen was de jaargang zeer uitdagend en arbeidsintensief. Ondanks het lage oogstvolume zorgden de langzame rijping en koele nachten voor een verrassend hoge druivenkwaliteit. De oogst werd begin oktober afgerond en van deze jaargang worden kleine hoeveelheden, maar uitstekende topwijnen verwacht.”

Christopher Loewen, Mosel, Riesling 2025:

„Omdat de Moezel nu eenmaal al een van de koelste grote wijnregio's ter wereld is voor het rijpen van riesling, hebben zelfs kleine weersverschillen een sterke invloed op de stijl van de wijnen. In 2025 zagen we over het algemeen een zeer evenwichtig seizoen, zonder de extreme hittepieken van sommige recente jaargangen. Dat hielp om het klassieke Moezelprofiel te behouden: laag alcoholgehalte, frisse zuren en een zeer precieze aroma's. De winter van 2024–2025 was relatief zacht en nat, waardoor de watervoorraden in de bodem zich konden herstellen na eerdere stressjaren. De bloei rond half juni vond plaats onder warme, droge en stabiele weersomstandigheden. Dat is cruciaal voor riesling, omdat een slechte bloei de opbrengst kan verminderen en voor ongelijke rijping kan zorgen. De zomer was warm, maar over het algemeen niet extreem heet. Dat verschil is enorm belangrijk voor Moezel-riesling. Voor ons voelde dit eindelijk als een perfect schoolvoorbeeld van een jaargang. Voor ons leek het eerst een perfecte en zorgeloze jaargang te worden, maar dat veranderde tijdens de oogst. Begin september kregen we te maken met hevige regenval, wat leidde tot barstende druivenschillen. Daardoor was veel selectie nodig. Toch houden wij juist van zulke uitdagende “wijnbouwersjaren”. In zulke jaren helpen ons perfectionisme in het bladerwerk, onze hands-on aanpak en onze kleinschalige werkwijze echt om de kwaliteit te behouden. We plukten alle druiven in een recordtijd van slechts negen dagen en zijn enorm tevreden met de uiteindelijke kwaliteit. Dankzij de warme zomer hebben de wijnen een grote complexiteit en aromatische rijpheid, maar tegelijk ook een uitgesproken mineraliteit en frisheid door de vroege oogst.”

We bieden deze exclusieve wijnen tot 19 juli -of zolang beschikbaar- aan primeurprijzen. De laatste jaren hebben we door de grote vraag de mogelijkheid tot reserveren vroegtijdig moeten afsluiten. Op tijd erbij zijn is dus de boodschap. De wijnen zijn op verschillende tijdstippen beschikbaar, dat staat aangegeven in het reservatieformulier.

Einde augustus bezorgen we je een bevestiging van het toegekende aantal flessen. Daarbij zal de factuur toegevoegd zijn voor de wijnen die in september beschikbaar zijn. Voor de wijnen die later beschikbaar zijn krijg je een orderbevestiging, deze gaan we niet op voorhand laten betalen in tegenstelling tot voorgaande jaren. We vragen dan wel later in maart een vlotte directe betaling na levering.

Heb je specifieke vragen over dit aanbod, aarzel niet ons te contacteren.

Jeroen Schoevaerts & Wim Vanderhallen

RESERVATIEFORMULIER

Wijn	Release	Prijs tot 15.07	Prijs excl btw	Prijs na 15.07	Aantal
Wittmann, AULERDE Riesling ^{GG} 2025	Maart 2027	€55,53	€45,89	€61,70	
Wittmann, KIRCHSPIEL Riesling ^{GG} 2025	Maart 2027	€67,59	€55,86	€75,10	
Wittmann, HÖLLENBRAND Riesling ^{GG} 2025	Maart 2027	€69,39	€57,35	€77,10	
Wittmann, BRUNNENHÄUSCHEN Riesling ^{GG} 2025 Max. 2 fl./klant	Maart 2027	€79,74	€65,90	€88,60	
Wittmann, MORSTEIN Riesling ^{GG} 2025	Maart 2027	€79,74	€65,90	€88,60	
Wittmann, STEINGRUBE Chardonnay ^{IG*} 2024	September 2026	€45,99	€40,83	€54,90	
Schäfer-Fröhlich, FELSENBURG Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€60,93	€50,36	€67,70	
Schäfer-Fröhlich, STROMBERG Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€64,98	€53,70	€72,20	
Schäfer-Fröhlich, FELSENECK Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€71,10	€58,76	€79,00	
Christmann, ÖLBERG-HART Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€67,05	€55,41	€74,50	
Christmann, MEERSPINNE Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€67,05	€55,41	€74,50	
Christmann, VOGELSANG Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€72,72	€60,10	€80,80	
Christmann, IDIG Riesling ^{GG} 2025	September 2026	€72,72	€60,10	€80,80	
Eva Fricke, MELANGE Riesling 2025 Max. 3 fl./klant	September 2026	€43,56	€36,00	€48,40	
Eva Fricke, SELIGMACHER Riesling 2025 Max. 3 fl./klant	September 2026	€55,53	€45,89	€61,70	
Eva Fricke, SCHLOSSBERG Riesling 2025 Max. 3 fl./klant	September 2026	€60,66	€50,13	€67,40	
Eva Fricke, KRONE Riesling 2025 Max. 3 fl./klant	September 2026	€91,80	€75,87	€102,00	
Jülg, SONNENBERG Weissburgunder ^{GG} 2024	September 2026	€51,03	€42,17	€56,70	
Jülg, SONNENBERG „WB“ Spätburgunder ^{IG*} 2024 Max. 2 fl./klant	September 2026	€50,94	€42,10	€56,60	
Jülg, SONNENBERG „KT“ Spätburgunder ^{GG} 2024 Max. 3 fl./klant	September 2026	€78,21	€64,64	€86,90	
Jülg, SONNENBERG „KB“ Spätburgunder ^{GG} 2024 Max. 3 fl./klant	September 2026	€94,68	€78,25	€105,20	
Daniël Twardowski, Pinot Noix Ardoise 2023	Maart 2027	€77,76	€64,26	€86,40	
Daniël Twardowski, Pinot Noix HOFBERG Réserve 2023 Max. 3 fl./klant	Maart 2027	€145,26	€120,05	€161,40	
Adeneuer, GÄRKAMMER Spätburgunder ^{GG} 2024	September 2026	€71,10	€58,76	€79,00	
Carl Loewen, Maximin HERRENBERG „1896“ Riesling 2025	September 2026	€28,17	€23,28	€31,30	
Carl Loewen, Thörnicher RITSCH Riesling ^{GIII} 2025	September 2026	€30,78	€25,44	€34,20	
Carl Loewen, Maximin HERRENBERG Riesling ^{GIII} 2025	September 2026	€32,49	€26,85	€36,10	

RESERVATIEFORMULIER

voorwaarden

- Mocht de vraag naar een bepaalde wijn groot zijn, kan de uiteindelijke geleverde hoeveelheid afwijken van de bestelde hoeveelheid. Einde augustus laten we je allocatie weten. Prijzen zijn INCLUSIEF BTW en gelden per fles.
- De korting geldt bij reservaties t.e.m. 19.07.2026, of tot zolang de voorraad strekt.
- Einde augustus krijg je een bevestiging van het aantal flessen.
- **Voor de wijnen die beschikbaar zijn in september 2026:**
Je krijgt de factuur van die wijnen einde augustus. Betaling ten laatste 30 dagen na factuurdatum.
- **Voor de wijnen die beschikbaar zijn na september 2026:**
Voor deze wijnen ontvang je een orderbevestiging. Van deze order zal u na levering ergens in de loop van maart / april een definitieve factu(u)r(en) ontvangen waarvan we vragen om de betaling direct uit te voeren.

NAAM: .....

STRAAT + NR: .....

PC + PLAATS: .....

TEL.: .....

MAIL: .....

Wens je een factuur op firma? JA - NEEN

BTW. NR: .....

FIRMANAAM: .....

STRAAT + NR: .....

PC + PLAATS: .....

BTW-plichtig? JA - NEEN

Endepoelstraat 3A 017 – 3210 Linden

info@vinikusenlazarus.be

016 43 73 78

vinikus & lazarus
authentic terroir wines

WEINGUT WITTMANN - RHEINHESSEN

Oppervlakte: 30 ha • Jaarlijkse productie: 200.000 fl

70% Riesling

Lid van VDP, Naturland, Message in a bottle, Respekt-Biodyn

Eichelmann: 5 op 5 sterren • Vinum: 5 op 5 sterren

Weingut Wittmann is een begrip, een icoon, een ster aan de Duitse wijnhemel. Philipp Wittmann is zonder twijfel één van Duitslands meest getalenteerde producenten en inzake Riesling wereldklasse. Zijn doorgedreven biodynamische werkwijze, gekoppeld aan een grondige kennis van de bodem geeft droge Riesling die zijn gelijke niet kent. Elk jaar horen zijn Grosse Gewächse tot het beste wat in Duitsland wordt gemaakt. Het geheim van Philipp zit hem op meerdere niveaus. Met talent alleen kom je er niet: Philipp is een Rieslingvirtuoos. En hij heeft het geluk om oude wijnstokken te bezitten in enkele van Duitslands beste wijngaarden waaronder Kirchspiel en Morstein, beide uitgesproken kalkwijngaarden. Philipp speelt deze "kalk" helemaal uit in zijn wijnen: een zeer strakke, puristische en bovenal precieze stijl. Voor de Rieslingliefhebber pur sang!

De geschiedenis van Wittmann gaat terug tot 1663, althans dat is het moment dat Wittmann als wijnbouwfamilie voor de eerste keer schriftelijk werd vermeld. Sinds 1990 werkt Wittmann biologisch en vanaf 2004 is biodynamie de basis. Steeds met de gedachte om nog puurdere, karakterrieslings te maken. De erelijst is alleszins indrukwekkend. Zowel nationaal als internationaal worden de

Rieslings van Wittmann gelauwerd. Philipp besliste enkele jaren geleden om zijn Grosse Gewächse meer tijd te gunnen. Jaargang 2025 komt daarom pas uit in maart 2027.

Foto: © David Maurer

WESTHOFENER AULERDE ^{GG} - RIESLING

Deze wijngaard, een restant van de oorspronkelijke Rijn, heeft een zuid tot zuidwest oriëntatie en ligt aan de voet van die andere Grand Cru wijngaard, de Kirchspiel. De krachtige leemmergel bodem met kalkstroken geeft een krachtige Riesling met een schitterende minerale diepte. Kan zonder probleem 10 jaar en langer mee, maar is vaak in de jeugd al verrassend toegankelijk. Onder invloed van de klimaatopwarming zijn de warmste percelen uit Aulerde niet meer voorzien voor Grosses Gewächs. Daarom is Aulerde de laatste jaren fijner en eleganter geworden.

Hoogte: 90-100 m • Bodem: Kleimergel, leem, kalk en loess

WESTHOFENER KIRCHSPIEL ^{GG} - RIESLING

De Westhofener Kirchspiel werd al in 1348 vermeld, en omvat een oppervlakte van 45ha. De expositie is zodanig dat je van een waar amfitheater kan spreken, met zicht in de verte op de Rijn. Door deze expositie naar het zuidoosten en oosten profiteren de stokken van 's morgens al van de zon. De percelen van Wittmann bevinden zich hoofdzakelijk in het hoger gelegen gedeelte van de Kirchspiel. Hier bevinden we ons op 150m, de hellingsgraad bedraagt 30%. De koele westenwinden krijgen zo geen kans, waardoor de Kirchspiel van een bijzonder microklimaat kan genieten.

Voor de kleimergel met kalksteen, alsook kalk met leem geven Riesling uit de Kirchspiel een uniek, diep karakter. Apart zijn de kruidige aroma's, en dit gekoppeld aan een hyperfijne, elegante mineraliteit.

Hoogte: 150 m • Bodem: Kleimergel, kalk

GUNDERSHEIMER HÖLLENBRAND GG - RIESLING

Vanaf de A61, de snelweg die Rheinhessen doorkruist is de Höllenbrand één van de meest opvallende wijngaarden. In heuse Hollywoodstijl staat de naam van de wijngaard in het groot afgebeeld. En toch ligt de Höllenbrand wat reputatie betreft in de figuurlijke schaduw van de illustere broer: de Westhofener Morstein. Onopgemerkt gaat de Morstein over in de Höllenbrand. Dat het potentieel hier is om grote wijnen te maken, dat is een missie van o.a. Michael Gutzler (met Spätburgunder) en Philipp Wittmann (met Riesling en Spätburgunder). Na enkele jaren als "VDP.Aus Ersten Lagen" (premier cru) krijgt de Höllenbrand een upgrade naar VDP.Grosses Gewächs (Grand Cru). Wat maakt het perceel zo bijzonder? Door de meer open ligging en de iets hogere ligging is het hier koeler, een zegen in deze tijden van klimaatopwarming. En de bodem is er minstens even kalkrijk dan in de Morstein. In de bodem vol kalklagen liggen wateraders waardoor er geen gebrek is aan water. Het was dus enkel wachten op de juiste wijnmaker, want een wijngaard is maar zo goed als z'n beste wijnbouwer. Riesling van Höllenbrand speelt koelte uit, enorme spanning, zonder in vlot primair fruit te vervallen. Dit is een grote, ernstige Riesling.

Hoogte: 180-200 m • Bodem: Kalksteenleem, Terra Fusca

WESTHOFENER BRUNNENHÄUSCHEN GG - RIESLING

We zijn blij deze editie ook de Brunnenhäuschen te kunnen aanbieden (beperkt tot maximum 2 flessen per klant). Deze wijngaard ligt net ten oosten van de Morstein. Hoewel zuidgeoriënteerd kan deze wijngaard toch koel genoemd worden en rijpen de druiven laat. Het perceel ligt op een heuvel met een helling van 20% en loopt van een hoogte van 180 tot 240 meter boven de zeespiegel. Samen met veel westenwind zorgt deze hoogte voor voldoende afkoeling. De bodem is te vergelijken met deze uit de Morstein. Dit betekent kleimergel met massa's kalk. Uniek voor de Brunnenhäuschen is tevens de aanwezigheid van 'Terra Rossa', rode gronden met ijzeroxide. Deze zorgt voor een krachtigere, volle wijn met veel mineraliteit.

Hoogte: 180-240 m • Bodem: Kleimergel, veel kalkstenen, ijzerhoudend

WESTHOFENER MORSTEIN GG - RIESLING

De oudste vermelde wijngaard van Westhofen, Morstein, kent geschriften die tot 1282 teruggaan. Als puur zuidelijk georiënteerde wijngaard, strekt de Morstein zich uit van Westhofen tot in het naburige Gundersheim. De wijngaard vertrekt vanuit het oeverloop van de Rijn tot op een hoogte van 240m met een hellingsgraad van 20% tot 25%. Op de top bevindt zich een plateau. Voor Morstein van Wittmann wordt een geprivilegieerd perceel van 4ha gebruikt. In de bovenlaag zie je snel kleimergel met veel kalksteen. In de ondergrond transformeert zich dit tot kalksteenlagen, die voor een optimale voeding- en mineraaltoevoer zorgen, ook wanneer men met droogte te kampen heeft. De moeilijk te doorwortelen en stenige kalklaag, in combinatie met een late rijping waardoor een lange vegetatieperiode plaatsvindt, geeft Morstein Riesling een uniek spel tussen rijpheid (veel geel fruit) en een immense mineraliteit. De kalkinvloed is nog het duidelijkste in de smaak te merken: haast ziltig, met een indrukwekkende structuur.

Hoogte: 180-240 m • Bodem: Kleimergel, veel kalkstenen

WESTHOFENER STEINGRUBE 1G® - CHARDONNAY

De Steingrube ligt netjes tussen de Morstein en Kirchspiel, en hoort tot de oudste wijngaarden van de regio. In 1295 werd het perceel als "dicto Stheingrube" vermeld. Hier heeft Philipp Wittmann topklonen van Chardonnay aangeplant om er een pracht van een Chardonnay te maken. Heel Bourgondisch van stijl, waar kracht en finesse perfect samengaan.

Hoogte: 90-240 m • Bodem: Kleimergel, kalkstenen

WEINGUT SCHÄFER-FRÖHLICH - NAHE

Oppervlakte: 21 ha • Jaarlijkse productie: 130.000 fl • 85% Riesling • Lid van VDP
Gault-Millau: 5 op 5 druiventrossen • Eichelmann: 5 op 5 sterren • Vinum: 5 op 5 sterren

Tim, dat is een Rieslinggenie. Het zijn de woorden van vele journalisten, en we kunnen ons daar enkel bij aansluiten. Schäfer-Fröhlich vormt samen met Dönnhoff en Emrich-Schönleber de top van de Nahe, een regio die in het

verleden wel eens onderschat werd. Dat is nu wel anders, de Nahe (in dit geval de *Mittlere* en *Obere* Nahe) profileert zich als één van Duitsland beste gebieden voor Riesling. De Nahe heeft bovendien een grote troef, in geen enkel ander gebied vind je zoveel verschillende bodemtypes. Het zijn er maar liefst 180 verschillende! Ook optisch is het er schitterend: steile hellingen wisselen zich af met een glooiend landschap van weilanden en bossen. En de klimaatopwarming heeft hier enkel een positief gevolg: van jaren die vroeger wel eens te koel waren zitten we hier in een perfect klimaat om grote Riesling te maken.

Tim Fröhlich is bezig aan een indrukwekkende carrière. Top 10 domein in Duitsland, met een palmares om stil van te worden: Wijnbouwer van het Jaar 2010 in Gault-Millau, Wijndomein van het Jaar 2011 in Eichelmann,... Het geheim: de combinatie van virtuoos talent, topwijnngaarden en heel wat lef. Want wat kan je anders zeggen van iemand die met uitersten qua oogstdatum flirt. Wanneer het moet wacht hij tot diep in november met de pluk (2010, 2013). Alleen met stalen zenuwen en veel geduld is het voor hem mogelijk om grote wijnen te maken. Voor Tim zijn geen compromissen mogelijk, alles staat in teken van

kwaliteit.

De Rieslings van Tim zijn tegelijk wild, onwaarschijnlijk intens en met een grote spanningsboog tussen mineraliteit en kracht. Zijn Rieslings hebben tijd nodig, en ze behouden jarenlang hun jeugdige frisheid. Hoewel dit domein al bestaat sinds 1800 kwam de grote doorbraak er met Tim Fröhlich, die van in het begin eigenzinnig koos voor o.a. volledig spontane gisting. Zo gebruikt hij enkel warm water in de kelder om te reinigen om zo de gistbiotoop niet te beschadigen. Het aantal percelen in de topwijnngaarden werd onder hoede van Tim drastisch verhoogd, ook al zijn die moeilijk te bewerken. Grote wijnen, die hun klasse na vele jaren zullen tonen.

Foto: © Christoph Herdt voor FINE Das Weinmagazin

SCHLOSSBÖCKELHEIMER FELSENBURG ^{GG} - RIESLING

Tussen Felseneck en Felsenberg lijkt woordelijk niet veel verschil te zitten, maar geografisch en geologisch is dit absoluut wel het geval. Felsenberg hoort bij het dorp Schlossböckelheim (ten ZO van Bockenau), en ligt lager (125m tgo 220-300m van de Felseneck). Het stijgingspercentage bedraagt er 45-55%. De expositie is eveneens zuidelijk, maar de bodem verschilt volledig van de Felseneck. In deze Felsenberg is de bodem van oorsprong vulkanisch, en bestaat er voornamelijk uit porfier. De vegetatie zet zich in het voorjaar hier vroeg in gang. Qua stijl zitten we hier in opperste finesse, minder de gebalde kracht van de Felseneck, wel een bijzonder subtiele minerale stijl, met zelfs een zilte ondertoon. Riesling met een gevoelige snaar, die je best jaren laat rijpen.

Hoogte: 130-200 m • Bodem: Porfier en melafier

BOCKENAUER STROMBERG GG - RIESLING

Wanneer je in de imposante Felseck staat zie je aan de overzijde van het rustige dorp Bockenau een heuvelkam met een bos. Achter dit bos is de Grosse Lage Stromberg helemaal verstopt. Het is in vele opzichten een extreme wijngaard. Hier en daar zijn de hellingspercentages zeer steil en de aanwezigheid van grote porfierstenen maakt het werk in de Stromberg er al evenmin eenvoudiger op. Je moet voortdurend opletten waar je je voeten plaatst. De van oorsprong vulkanische bodem gecombineerd met de beschermende ligging maakt van deze wijngaard één van de beste in de Nahe. Zeker in handen van Rieslingvirtuoos Tim Fröhlich. De Grosses Gewächs van Stromberg is enorm puristisch, duidelijk tonen van vuursteen, het fruit zit achter een gordijn van mineraliteit. In de mond een intense structuur, waar kracht en sappigheid hand in hand gaan. Zelfs hinten van citroengras en subtiele exotische ondertonen. Dit is waarlijk grote Riesling en een must voor de fans van Schäfer-Fröhlich!

Hoogte: 220-290 m • Bodem: Porfier en melafier (vulkanisch)

BOCKENAUER FELSENECK GG - RIESLING

De Bockenauer Felseck is een imposante wijngaard, en domineert het charmante en slaperige Bockenau. Maar met stijgingspercentages tussen 35 en 60% is deze wijngaard geen doetje: de meeste wijnbouwers vinden het te vermoeiend om hier te werken. Voor hem is geen moeite teveel en vandaag heeft Tim een quasi monopolie in deze topwijnngaard. Vele aspecten maken deze wijngaard uniek: niet alleen is er de beschermende ligging waardoor koude wind wordt ontweken, ook de zuidelijke oriëntatie is perfect voor de rijping. Maar helemaal bijzonder is de bodem. Een unieke mix van verschillende leisteentypes met kwartsiet en zelf wat basalt. We moeten er geen tekening bijmaken dat dit een hyperminerale stijl van top Riesling is. Felseck Rieslings horen bij de grootste bewaarwijnen die Duitsland kent. Absoluut uniek qua stijl, eigenzinnig, mysterieus, maar Riesling pur sang.

Hoogte: 180-240 m • Bodem: Leisteen, kwartsiet, beetje basalt

A. CHRISTMANN – PFALZ

Oppervlakte: 15 ha • 70% Riesling

Lid van VDP, Respekt, Renaissance des Appellations

Eichelmann: 5 op 5 sterren • Vinum: 5 op 5 sterren

Het vader-dochter duo Steffen & Sophie Christmann is zonder twijfels één van de meest getalenteerde in Duitsland. Indrukwekkend hoe zij hun Weingut Christmann de laatste jaren “heruitgevonden” hebben. Ambitie, passie en kwaliteitsdrang: het heerst hier allemaal, met Riesling & Spätburgunder in de schijnwerpers.

Duitsland is hét Rieslingland bij uitstek, en het is haast niet te schatten welke boeiende stijlverschillen je allemaal in het glas krijgt. Grote Riesling is een ode aan het virtuoze spel tussen finesse, fruit en mineraliteit. In het rijtje van topdomeinen met een dijk van een Rieslingreputatie is Christmann uit de Pfalz een vaste waarde. Steffen Christmann is niet alleen een begenadigd wijnbouwer, hij is eveneens voorzitter van VDP Duitsland. Zijn biodynamische werkwijze heeft er mede toe geleid dat hij nog meer diepgang en complexiteit in zijn Rieslings kon brengen. Wij kunnen alleen maar onderstrepen dat hier één van de mooiste Rieslingcollecties van Duitsland wordt gemaakt. Indrukwekkend van basis tot top. De Pfalz geniet sowieso al van bijzondere klimatologische omstandigheden. Door de beschermende heuvels in het westen ligt de Pfalz niet alleen beschermt, maar het

is er ook vrij droog. Steffen Christmann is een intelligente, zelfzekere wijnbouwer, momenteel één van de belangrijkste Duitse wijnpersoonlijkheden. En eigenlijk was wijnbouwer niet de job die hij initieel voor ogen had. Steffen is van opleiding jurist, maar trad in 1994 in de voetsporen van zijn vader. De kwaliteitsopmars van dit wijndomein, dat waarvan de wijnwortels teruggaan tot 1798, kwam snel. Onder impuls van Steffen werd dit domein één van de vaste waarden. Sinds 2018 is dochter Sophie aan boord gekomen. Op alle vlak zijn er bij Weingut Christmann zaken veranderd. Alsof ze zich steeds weer opnieuw heruitvinden.

Zo heeft de eerder barokke, rijke stijl plaats geruimd voor enorm fijne, kruidige wijnen met grote spanning en minerale expressie. Oechslewaarden zijn ondergeschikt aan de herkomst. Een grote terroir spreekt voor zich. En sinds dochter Sophie het domein heeft verwoed is hun status als icoondomein alleen maar verstevigd. De stijl van grote finesse, die nu al enkele jaren wordt gevolgd, zet zich alleen maar verder. Sophie heeft trouwens een passie voor Spätburgunders en sinds zij zich daarover ontfermt zitten ook deze wijnen bij het allerbeste wat Duitsland biedt. Van basis tot top: we zijn ontroerd door de fijngevoelige elegantie. Intussen hebben Steffen & Sophie Christmann samen met Mathieu Kauffmann, voormalig keldermeester bij Champagne Bollinger & Reichsrat von Buhl, het Sekthuis Christmann&Kauffmann opgericht.

In 2021 werd bovendien beslist het areaal van Weingut Christmann te verkleinen en enkel geklasseerde VDP.Erste Lage en VDP.Grosse Lagen te behouden. “*Er zijn veel wijngaarden, slechts enkele zijn in staat grote wijnen voort te brengen.*” Een selectie van jongere stokken uit deze topwijngaarden komen als “Aus den Lagen” op de markt, alle andere wijnen dragen de naam van de Erste of Grosse Lage. Een moedige, kwaliteitsgerichte beslissing.

Foto: © Fabian Pellegrini

NEUSTADTER VOGELSANG GG - RIESLING

De Neustadter Vogelsang is een nieuwe Grosse Lage. Enkele jaren geleden nam Christmann enkele percelen over in dit hoog gelegen perceel. Hoog betekent in dit geval tussen 160-260m, en daarmee is de Vogelsang samen met de percelen van Odinstal in Wachenheim de hoogst gelegen wijngaard van de Mittelhaardt. In het verleden was het er vaak te koel om de druiven optimaal rijp te krijgen. Domeinen zoals Weingut Weegmüller hebben daarom vroeger hun percelen daar afgestoten. Door de klimaatopwarming is de Vogelsang echter een topwijngaard geworden voor grote Riesling in een koele, minerale en spannende stijl. De bodem bestaat er uit mosselkalk, en de koele wind die 's avonds en 's nachts uit het Pfälzer Wald neerdaalt zorgt voor behoud van zuren. Na enkele jaren als "Ortswein" acht Christmann sinds jaargang 2020 de tijd rijp voor promotie naar "Grosse Lage", met als gevolg dat we deze verbluffende Grosses Gewächs kunnen aanbieden. Messcherp, precies, ellenlang, wit fruit, heerlijke kruidigheid, zo zuiver als kristalhelder bergwater. Een waarlijk grote Riesling met enorm potentieel.

Hoogte: 160-260 m • Bodem: Mosselkalk

KÖNIGSBACHER ÖLBERG-HART GG - RIESLING

De *upgrade* van de Neustadt Vogelsang is niet de enige wijziging bij Christmann. Zo koos Christmann ervoor de Ruppertsberger Reiterpfad-Hofstück niet meer als Grosses Gewächs uit te brengen. Deze warme wijngaard brengt nog altijd prachtige wijnen voort, maar past door de uitgesproken sappigheid en jeugdig genot eerder als een Erste Lage (Premier Cru dus). Daarentegen werden de beste percelen van de Königsbacher Ölberg verzameld in deze nieuwe Grosses Gewächs, althans voor Christmann. Velen onder jullie kennen de Königsbacher Ölberg als Erste Lage, maar het filestuk (Ölberg-Hart) staat al jaren bij VDP gecatalogeerd als Grosse Lage. De bodemsamenstelling is te vergelijken met de Königsbacher Idig (kalkrijk, mergel), maar het perceel ligt iets hoger. Daardoor is de stijl een en al finesse met een schitterend spel tussen fijn fruit en zuren. Eerder een ballerina.

Hoogte: 180-210 m • Bodem: Kalkmergel, gekleurde zandsteen, "terra fusca" (bruine leem met kalk)

GIMMELDINGER MEERSPINNE GG - RIESLING

De Mandelgarten is een zeer oude wijngaard, al in de 15de eeuw werd erover geschreven. Hoewel het potentieel van deze wijngaard duidelijk is, mag slechts een gedeelte de naam Grosses Gewächs dragen. In het kadaster draagt dit Grand Cru perceel trouwens de naam "Meerspinne". Opvallend is niet alleen de gekleurde zandsteen, maar ook de waterader die diep in de bodem loopt. In warme jaren is er zo geen probleem met de watertoevoer. Een wijn met een onwaarschijnlijke finesse. Vertederend, met een beklivende lengte. Heel kenmerkend voor de Mandelgarten Riesling is een duidelijke zuurtegraad, en dit ondanks het warmere Pfälzklimaat. Dit dankzij de koele winden die 's avonds en 's nachts heersen.

Hoogte: 150-170 m • Bodem: Gekleurde zandsteen, kalk

KÖNIGSBACHER IDIG GG - RIESLING

Wat kunnen we hierover nog kwijt? Eén van de grootste Rieslings uit Duitsland. Een machtig glas dat minimaal 10 jaar meekan. Idig is met bijna 4 ha quasi in monopoliebezit van Christmann. Door zijn zuidelijke ligging, met een natuurlijke afscherming van het westen ontstaat een warm microklimaat. Samen met het hoge kalkaandeel wordt het haast exotische Rieslingkarakter schitterend gecounterd door een fijne mineraliteit. Idig blijft in alle opzichten een rijke Riesling, opvallend van structuur. Vroeger was Idig eerder "barok", maar pakweg sinds 2012 combineert Idig de krachtige structuur feilloos met finesse, zonder ook maar iets aan diepgang te ontbreken. Integendeel, de reputatie van Idig is alleen maar gegroeid, en de wijn hoort tot de grootste droge Rieslings ter wereld. Steffen en Sophie oogsten de laatste jaren consequent iets vroeger, maar uiteraard wel op optimale fenologische rijpheid.

Hoogte: 145-180 m • Bodem: Kalkmergel

EVA FRICKE – RHEINGAU

Oppervlakte: 17 ha • Jaarlijkse productie: 69.000 fl • 98 % Riesling • Vinum: 4,5 op 5 sterren

De zoektocht naar een domein uit Rheingau bleek geen sinecure. Er was al eens een samenwerking met een domein, maar die verliep eerder stroef. Toen Philipp Wittmann in 2009 op bezoek was in België liet hij de naam

Eva Fricke vallen.

Eva werkte toen nog voor Weingut Leitz, en we waren op slag verliefd en dat enkel door wat in het glas kwam. We hebben Eva de jaren nadien leren kennen als een bijzondere vrouw, er waren veel gesprekken die niet alleen over wijn gingen. Het tekende ook hoe Eva is: in al wat ze doet zit het verlengde van haar levensvisie, niets is ondoordacht of vanzelfsprekend. Bezieling, passie en vooral veel gevoel tekenen haar bijzondere talent. We kenden de Rheingau als belangrijke historische locatie en proefden meermaals grote wijnen, maar op de een of andere manier werden we nog niet echt geraakt.

Eva komt niet uit de Rheingau, zelfs niet uit een wijnbouwersfamilie. Eva Fricke is geboren in Bremen, Noord-Duitsland, en haar beide ouders zijn arts. In Zuid-Afrika kwam ze voor het eerst in aanraking met wijnmaken. Door een patiënt van haar ouders die voor een bekende wijnhandel werkte kwam ze via Michael Broadbent bij Château Cissac in Haut Medoc. Nadien volgde Schloss Johannisberg waar ze een jaar stage deed, waarna ze zich inschreef aan de wijnbouwuniversiteit van Geisenheim. Ze

verbleef ook een tijdje op Castello di Verduno in Barolo, maar een echt sleutelmoment was het ontmoeten van Peter Sisseck, eigenaar van Dominio de Pingus (Ribera del Duero).

Bij toeval ontmoette ze Peter Sisseck boven op de berg en nadat ze samen wijnen hadden geproefd trok ze haar stoute schoenen aan. Of ze hier stage kon doen? Eva volgde in Geisenheim een basiscursus Spaans en trok na het schoolsemester in 1999 naar Dominio de Pingus. Dat was voor Eva een prachtige tijd. In Geisenheim was toen alles gericht op wijnmaken in een internationale en technische context, weg van traditie en met al zeker geen biologische wijnbouwprincipes. De studies in Geisenheim pakten haar niet echt, door het verblijf in Spanje kreeg ze wel de juiste voeling. Peter Sisseck werkte biologisch en hij werd een bron van informatie en inspiratie. Ze leerde ook de toenmalige bedrijfsleider van Pepper Tree kennen, Chris Cameron, toen een grote naam in de wijnwereld, waar ze ook een stage kon volgen. Als ze afstudeert kon ze aan de slag bij Tatachilla in McLaren Vale (Australië), in afwachting van haar vertrek trok ze een tweede keer naar Dominio de Pingus. In 2002 was Australië veel moderner en internationaler dan Duitsland met heel wat merkwijnen en fusies die tot steeds grotere bedrijven leidden. Als beginnend wijnmaakster kon Eva geen troefkaarten op tafel leggen om het visum te verlengen en moest ze terugkeren naar Duitsland. Ze kon aan de slag als assistent-wijnmaakster bij Weingut JB Becker (Rheingau) waar ze leerde omgaan met grote houten vaten.

Toen Eva daar vertrok vond ze geen werk, ook niet na 40 sollicitatiebrieven. In 2004 wordt ze aangenomen door Johannes Leitz (Weingut Leitz, Rheingau), eerst voor werk in de wijngaard, later in de wijnkelder omdat ze door haar verblijf in Australië ervaring had met grotere volumes. Weingut Leitz was in die tijd een vooruitstrevend modern bedrijf met merkwijnen van hoge kwaliteit die internationaal scoorden. Ze wordt de rechterhand van de wijnmaker. Ook al volgt Eva nu niet die weg, ze heeft veel respect voor Johannes Leitz. Ze heeft er vele zaken geleerd waaronder ondernemerschap.

In 2006 kon ze een klein perceel pachten in de Lorcher Krone, ze wou absoluut een steile wijngaard met leiste en in haar vrije tijd begint ze aan haar eigen wijnproductie. Het werd, zoals later zou blijken, het begin van haar levensproject. De eerste oogst was goed voor 600 liter wijn. In 2007 volgde een stukje in de Lorcher Schlossberg, in 2008 in de Lorchhäuser Seligmacher. De grote stap kwam er in 2011: ze neemt ontslag bij Leitz en begint volledig

zelfstandig aan haar wijnbedrijf. Ze had toen 3 ha wijngaard bij elkaar gesprokkeld, maar wel verdeeld over enkele van de mooiste wijngaarden van de Rheingau. Ze werkte in een kleine, oude gewelfkelder met daarboven een minuscule woonruimte. Koken, wonen en werken gebeurde op een handvol vierkante meters.

De oogst 2015 was voor haar op alle vlakken een kantelmoment, misschien wel de oogst van de bevrijding: eindelijk een ruime, praktische kelder op een nieuwe locatie, eindelijk voldoende wijngaarden om boven de kritische massa uit te stijgen, een kwalitatief topjaar en het besef dat ze meer dan ooit in de hoogste liga van de Rheingau meespeelt. Toch beschouwt ze de veranderingen in de wijngaard als haar voornaamste ontwikkeling. Eva schakelde over naar biologische wijnbouw in 2011, pas in 2016 volgde de certificering. *“Door dit respect voor de natuur en door mijn manier van werken streef ik er naar om een ‘taste picture’, een ‘smaakportret’ van de Rheingau en zijn bodem te maken. Daar is geen recept voor. Technisch gesproken worden al mijn wijnen op dezelfde manier gemaakt. De interventie in de kelder is minimaal. Ik wil dat de wijngaard en de bodem tot expressie komt in mijn wijnen.”* Haar wijngaarden liggen verspreid over de Rheingau, met zwaartepunt rond Lorch en Lorchhausen, het koelere leisteengedeelte in het uiterst westelijk puntje van de Rheingau en rond Kiedrich en Eltville, met iets zwaardere bodems doorspekt met kwartsiet en klei. In 2019 kon ze 2 ha overnemen van het legendarische Schloss Eltz in Eltville dat ermee ophield in de jaren 1970. Eva bewerkt momenteel 17 ha, exporteert naar twintig landen en geldt als een van Duitslands sterren. Een ster die straalt, door haar intrigerende persoonlijkheid, en door haar grandioze wijnen.

Eva is internationaal uitgegroeid tot één van Duitslands grootste namen, wat fantastisch is voor haar. De keerzijde voor ons zijn de beperkte hoeveelheden en de prijzen die intussen zijn gestegen. Maar elke fles van Eva is iets bijzonder en ze horen tot het beste dat momenteel in Duitsland wordt gemaakt.

Foto: © Markus Bassler

MELANGE – RIESLING

Deze wijn had tot jaargang 2017 de naam ELEMENTS. Je zou dit kunnen beschouwen als een derde “Ortswein” in het gamma van Eva, naast de Lorcher en de Kiedricher. Want in feite komt deze Riesling hoofdzakelijk uit Eltville (met aanvulling uit Hattenheim). Maar kwalitatief lonkt deze MELANGE toch bij het grote Rieslingwerk, want dit is werkelijk fantastisch! De percelen zijn trouwens allemaal Grosse Lagen (Grand Cru). Intens geel fruit, kamille, limoen,... Aan het aroma blijf je snuffelen. Ook in de mond is alles zo gelaagd en in balans. Een knap staaltje Riesling!

Hoogte: 120-250 m • Bodem: Kwartsiet, loess

LORCHHÄUSER SELIGMACHER - RIESLING

De Seligmacher is de laatste geklasseerde Grand Cru wijngaard links in de Rheingau. Het is voor Eva eveneens haar koelste perceel, want haar ranken liggen hoog op de steile leistehelling. Dit is een bijzondere wijngaard, want de wijnstijl die Eva hier maakt is er eentje van grote finesse met uniek spel tussen intense zuren en het fijne fruit. Op papier is dit een “feinherb”, maar de wijn heeft zoveel structuur en mineraliteit waardoor de complexiteit het fijne restzoet een enorme spanning geeft. Een wijn die makkelijk 15 jaar kan rijpen.

Hoogte: 160 m • Bodem: Grijs leisteen

LORCHER SCHLOSSBERG - RIESLING

De Lorcher Schlossberg ligt op de grens met Lorchhausen en ook hier voert grijze leisteen de boventoon met in de ondergrond een waar kalkmassief. Hier ontstaan steeds zeer intense Rheingau-Rieslings waarbij de aciditeit en de rijpheid in evenwicht worden gehouden door een extreme ziltige mineraliteit.

Hoogte: 160 m • Bodem: Grijs leisteen, kalk

LORCHER KRONE - RIESLING

De Lorcher Krone is een zuidwest georiënteerde wijngaard met stijgingspercentages tot wel 50%. De bodem bestaat uit de typische grijze leisteen bovenop een kalkrijke onderbodem. Doordat de wijngaard ingeklemd ligt tussen de Rijn en het hoger gelegen woud ontstaat hier een microklimaat dat ideaal is om grote Rieslings te produceren. Een indrukwekkende wijn, met een zekere ziltigheid en grote diepte waar het compacte karakter enkele jaren tijd vraagt om zich te ontplooien. Dit is de cultwijn van Eva, erg gezocht en beperkt beschikbaar.

Hoogte: 110 m • Bodem: Grijze leisteen, kwartsiet, kalk

JÜLG – PFALZ

Oppervlakte: 25 ha • Jaarlijkse productie: 200.000 fl • Lid van VDP

Vinum: 4 op 5 sterren (Wijndomein van het jaar in de Pfalz 2022)

Wat een geweldige kerel is Johannes Jülg. Oersympathiek, *bodenständig*, getalenteerd en succesvol. Helemaal aan de top van de Pfalz prijkt Weingut Jülg, en dat is grotendeels te danken aan Johannes. Met steun van zijn familie.

Wie ons gamma een beetje kent, weet dat we uit het noordelijke Pfalzgedeelte enkele toppers in het gamma hebben. De Pfalz is echter een groot gebied -2 de grootste wijnregio van Duitsland- en uiteraard zijn hier opmerkelijke regionale verschillen. De zuidelijke Pfalz (Südpfalz) is koeler en vochtiger dan het noordelijke gedeelte (Mittelhaardt). In het Pfälzer Wald zijn meer openingen waardoor koelere en vochtigere westenwind wat meer vrij spel hebben. De wijngaarden liggen hier ook wat hoger. Dat hoeft in deze tijden van klimaatopwarming geen nadeel te zijn. Integendeel. De wijnen van de beste wijngaarden van de zuidelijke Pfalz tonen precisie, koelte, mineraliteit.

Met Weingut Jülg zitten we helemaal in het zuiden van de Pfalz. Zuidelijker kan echt niet, de helft van de wijngaarden van dit domein ligt zelfs in Frankrijk. Maar het is toegelaten om deze wijnen als “Pfalz” op de markt te brengen. Vandaag is deze grensoverschrijdende wijnbouw geen probleem, maar voor het verdrag van Schengen moest vader Jülg er bijvoorbeeld wel steeds aan denken zijn paspoort in de tractor mee te nemen, en waren grenscontroles een normaal gegeven.

Oskar Jülg startte in 1961 met zijn wijndomein, eveneens en koos resoluut voor droge wijnen. In die tijd stond dat haaks op de heersende productie van zoete wijnen. En hij haalde zijn stokken in de Elzas, en plantte zo Franse klonen van Weissburgunder aan, en later ook Spätburgunder. Hij had zelfs Chardonnay staan op zijn percelen net over de grens in Frankrijk, maar verkocht die als Weissburgunder. Chardonnay was niet toegelaten in die tijd. Zijn keuze voor droge kwaliteitswijn maakte verkoop niet makkelijk, hij combineerde het domein met een *Weinstube*.

Weingut Jülg is pas echt doorgebroken toen Johannes Jülg in 2010 zijn vader Werner vervoegde en de kwaliteit een serieuze boost gaf. Na zijn wijnbouwstudies volgde hij stage bij gerenommeerde bedrijven aan de Mosel, Ahr, Pfalz en Bourgogne. Zijn credo is duidelijk: met harde arbeid in de wijngaard, en zo min mogelijk kelderinterventie de mooiste mogelijke wijnen op de markt brengen, waardoor ook de terroirverschillen van zijn wijngaarden worden aangetoond. Zandsteen, kalk, klei en loess wisselen elkaar af. Alles is manuele pluk, en in de kelder wordt modern-traditioneel gewerkt. Het resultaat is daar en Johannes wordt thans gerekend bij de grote talenten van zijn generatie. De belangrijkste Duitse wijngids Gault-Millau is duidelijk: “*Das ist Klasse, das hat Stil!*”. De pronkstukken van Johannes zijn zonder twijfel zijn Burgunders: Spätburgunder, Weissburgunder en Chardonnay. Maar ook Riesling, Sauvignon Blanc en bijvoorbeeld Scheurebe beheerst hij. Sinds de jaren 1980 hebben ze ook een eigen Sektproductie. De productie van de bijna 50.000 flessen Sekt die hier jaarlijks worden geproduceerd gebeurt volledig binnen het domein.

Tot slot een woordje over de zussen Weegmüller. Hun leuze is “*bei Weegmüller trifft sich die Welt*”, en het is inderdaad bij hen dat we ooit de eerste wijn van Johannes hebben geproefd. De openheid van Gaby en Steffi Weegmüller naar collega’s toe is een voorbeeld voor vele andere domeinen. Op elke evenement dat ze organiseren betrekken ze bevriende domeinen. Toen we onze goedkeuring over de wijn van Johannes uitten, zagen we trouwens de nodige trots in Steffi haar ogen. Johannes is één van de vele jonge wijnbouwers die Steffi in haar lange carrière heeft opgeleid. Steffi heeft intussen haar Weingut Weegmüller verkocht, haar wijnerfenis zal nog lang nazinderen.

In maart 2021 kwam de erkenning voor het talent van Johannes Jülg: Weingut Jülg werd opgenomen bij VDP (Verband deutscher Prädikatsweingüter).

SCHWEIGENER SONNENBERG GG - WEISSBURGUNDER

Deze Weissburgunder bevat werkelijk alles om je ervan te overtuigen dat Pinot Blanc ook grote wijnen kan geven, want hier verenigt finesse en precisie zich met mineraliteit en complexiteit. De geweldige vuursteentoon en de krijtachtige structuur in de mond tekenen deze wijn, maar er is veel meer. Dit is eigenlijk een op en top grote Bourgogne, maar dan van Duitse makelij én van Pinot Blanc. Geen spoortje vet, wel een ellenlange, gelaagde afdronk met enorme grip. Groots en één van de mooiste Weissburgunders die we ooit proefden. Lagering op een mix van barriques en tonneau.

De wijngaard die voor deze wijn wordt gebruikt is een perceel in het hart van de Sonnenberg, zuidelijk georiënteerd, met gele kalksteen en een hoog aandeel van loesleem, waardoor water goed wordt vastgehouden. Dit zijn ideale omstandigheden voor Weissburgunder.

Hoogte: 260-280 m • Bodem: Kalkmergel

SCHWEIGENER SONNENBERG "WB" 1G® - SPÄTBURGUNDER

"WB" staat voor Wormberg, een perceel net over de grens in Frankrijk. De wetgeving laat niet toe namen van Franse percelen op Duitse etiketten te vermelden. De wijn laat zich door de bureaucratie niet ontmoedigen, want dit is een grandioze Spätburgunder. Intense wijn, met fijne houttonen, rijp bessenfruit (blauwe bes) en peperig. Veel structuur in de mond, prachtige, fijne tannine en heerlijk, puur fruit. Heel gelaagd, complex en ellenlange afdronk. Een van de grote Spätburgunders uit Duitsland.

Hoogte: 230-250 m • Bodem: Kalksteen

SCHWEIGENER SONNENBERG "KT" GG - SPÄTBURGUNDER

"KT" staat voor Kostert, een perceel net over de grens in Frankrijk. De wetgeving laat niet toe namen van Franse percelen op Duitse etiketten te vermelden. Het Gewann (lieu-dit) Kostert ligt in de grote Sonnenberg onmiddellijk naast de Kammerberg (KB). De naam gaat terug naar de Joodse wijnhandelaren die tot het nationaalsocialisme een belangrijke functie hadden in de Duitse wijnwereld. Kostert is afgeleid van 'kosher'. Deze zuidgerichte wijngaard, met een diepe kalkrijke bodem geeft de meest puristische stijl van de 3 perceelselecties. In de neus primeert prachtige kers, kruidigheid, den en fijn hout. De mond toont kracht, veel fijne structuur en prachtige tannines, een zeker koelheid en aardsheid ook. Een wijn die blijft boeien.

Hoogte: 220-240 m • Bodem: Kalksteen, kalkmergel en klei

SCHWEIGENER SONNENBERG "KB" GG - SPÄTBURGUNDER

"KB" staat voor Kammerberg, een perceel net over de grens in Frankrijk. De wetgeving laat niet toe namen van Franse percelen op Duitse etiketten te vermelden. De Kammerberg ligt direct boven Wissembourg en helt naar het zuiden. Sinds 1971 is de Kammerberg opgenomen bij de grote Sonnenberg, maar dit Gewann (lieu-dit) Kammerberg is één van de beste. Het is een warme, erg kalkrijke plek waar Spätburgunders vandaan komen met veel structuur en intens bessenfruit. Grote lengte en veel 'druk'. Eén van de grote Spätburgunders van Duitsland. Dit perceel was in de middeleeuwen al gekend bij de benedictijner monniken van Wissembourg. Zij bewaarden de "Kammerweine" in kelder. Dankzij kwaliteitspionier Friedrich Becker werd dit perceel in 1965 'herontdekt'. Johannes maakt hier in 2020 een grandioze Spätburgunder en bewijst dat hij zonder twijfel een plaats verdient bij VDP.

Hoogte: 200-250 m • Bodem: Kalksteen, leem en klei

DANIEL TWARDOWSKI – MOSEL

Oppervlakte: 3 ha • Jaarlijkse productie: 6.000 fl • 100% Spätburgunder

Vinum: 4 op 5 sterren

Daniël Twardowski studeerde bedrijfseconomie en heeft een wijnhandel in prestigieuze wijnen, voornamelijk uit Bourgogne. Daarmee is de voorliefde voor Pinot Noir al snel verklaard. Intussen is hij van de Duitse rode wijnsterren.

Hij beplante in 2006 enkele steile percelen in de Dhroner Hofberg met Franse Pinot Noirklonen. Je zou dat een opvallende keuze kunnen noemen. De Mosel had immer geen echte reputatie voor rode wijn. Er was in een ver verleden wel een kleine traditie voor bijvoorbeeld Spätburgunder, maar de nationaalsocialisten verboden de aanplant van rode rassen aan de Mosel in de jaren 1930. Pas in 1986

werd dit verbod opgeheven. De 3 ha liggen verspreid over 18 percelen, hij oogst relatief vroeg om zoveel mogelijk frisheid en elegantie te bewaren. In de kelder staat een ouderwetse korfpres. Barriques haalt hij bij de beste producenten in Bourgogne. De wijn wordt niet gefilterd.

Zijn Spätburgunders zijn kostbaar en horen bij de fijnste uit Duitsland. De productie is klein, slechts een kleine 3000 flessen. Vanaf jaargang 2018 is er naast de Pinot Noix Ardoise ook de Pinot Noix Hofberg Réserve. Het grote verschil tussen de twee wijnen ligt in de genetica. Terwijl de Pinot Noix Ardoise afkomstig is van percelen sinds 2006 zijn aangeplant, is de Hofberg Réserve afkomstig van twee kleine percelen waar 40-70 jaar oude Rieslingstokken zijn geënt met Bourgogne Pinot Noirklonen.

Vanwaar de naam “Noix”? Naast zijn wijngaarden staan bomen met walnoten. De kraaien laten de noten van grote hoogte naar beneden vallen. Op het asfalt breken ze open en kunnen ze worden gegeten. Zo is de naam Pinot Noix ontstaan, de naam op zijn etiketten.

PINOT NOIX, ARDOISE

Dit is het finesse-archetype van Pinot Noir: zo puur, elegant, lichtvoetig maar tegelijk zo ontzettend boeiend, diep en verleidelijk. Een Pinot Noir die je sprakeloos maakt, al was het maar omdat zoveel subtiliteit wordt gekoppeld aan diepte en complexiteit. Aroma's van bosaardbei, vuursteen, kers en jeneverbes. Ellenlange afdronk, waar alle componenten als een ballerina op je tong dansen. Ontroerende wijn.

PINOT NOIX, HOFBERG RESERVE

De druiven voor deze wijn komen van twee kleine percelen in de Dhroner Hofberg waar 40 tot 70 jaar oude rieslingstokken zijn omgeënt met Bourgogne Pinot Noir klonen. De wijn rijpt ongeveer 18 maanden in hoofdzakelijk gebruikte barriques die werden gekocht bij gerenommeerde domeinen uit Bourgogne waaronder Domaine de la Romanée Conti. Na het bottelen rijpt de wijn nog 18 maanden in de fles voordat hij voor de verkoop wordt vrijgegeven. Deze wijn werd voor het eerst geproduceerd in het jaar 2018. De totale productie is slechts 900 fl.

De pure finesse van de andere Pinot Noix (Ardoise) krijgt hier een extra dosis krokant fris fruit en een prachtige, fijne tanninestructuur. Grootse Pinot Noir, die ontroert door elegantie, complexiteit en verfijnde kracht.

J.J. ADENEUER – AHR

Oppervlakte: 13 ha • Jaarlijkse productie: 100.000 fl • 85% Spätburgunder • Lid van VDP

Eichelmann: 4 op 5 sterren • Vinum: 4 op 5 sterren

De familie Adeneuer is al meer dan vijfhonderd jaar bezig met wijnbouw aan de Ahr. Maar het is pas met de generatie van de broers Marc en Frank Adeneuer dat dit domein is doorgebroken als topdomein. De stijlwisseling van rijke, erg rijpe wijnen heeft plaats genomen voor finesse, zachtheid en moderate alcohol. Dit domein staat meer dan ooit bij de gebiedstop.

Tot 1950 was het domein in het oude centrum van Ahrweiler gevestigd, waaraan ook een hotel met restaurant was verbonden. J.J. in de domeinnaam staat voor Johann Josef, de oprichter van het domein.

Omdat de vader van Marc en diens broer Frank al overleed toen ze respectievelijk twee en vier jaar oud waren, werden ze opgevoed door hun moeder. Het wijndomein werd geleid door de tante. Veel contact hadden ze niet met haar en gedwongen door haar slechte gezondheid kwamen ze mee in het familiebedrijf vanaf 1984, toen slechts 3,5 ha groot. *“Dat was een rotjaar, omdat de druiven amper rijp waren was het onmogelijk de wijnen droog te vinifiëren. Het restzoet moest de onrijpheid maskeren. Dat was een domper, want van jaargang 1983 hadden we net de eerste droge Spätburgunder sinds lang gemaakt.”* Die beginjaren waren hard, veel moest gebeuren volgens learning by doing. De financiële situatie was niet rooskleurig. Met een oude VW Golf, “de meest aftandse van de Ahr” volgens Marc, trok hij het land rond om klanten te vinden. *“Ik wist toen totaal niet hoe je moest verkopen. Niemand in de handel en de gastronomie zat op wijn uit de Ahr te wachten. Uit die periode heb ik geleerd nederig te zijn. Steeds je voeten op de grond houden.”*

Na die aftastende eerste jaren waarin de broers stilaan ervaring opbouwden volgde vanaf 1990 de echte kentering naar kwaliteit. In 1992 kwam de eerste barrique op het domein en het aanzien van het domein groeide verder. Rond de eeuwwisseling was Weingut J.J. Adeneuer al een van de beste domeinen van het gebied. Net zoals vele collega's werden de wijnen steeds intenser en alcoholischer. *“Toen we na het slechte jaar 2010 een perfect jaar 2011 kregen hebben we echt wel te lang gewacht met oogsten van de beste percelen. Een Spätburgunder Gärkammer Grosses Gewächs met 14,5% Vol, daar hebben we het doel voorbijgeschoten”*. Dat besef kwam er niet alleen bij hen, verschillende van hun collega's aan de Ahr voelden hetzelfde aan. Met 2013 kwam de volgende kentering: een bewuste keuze om de finesse van Spätburgunder uit te spelen. *“We oogsten nu meer op pH dan op suikergehalte in de druif, vaak worden de beste percelen eerst geoogst en het aandeel nieuw hout wordt beperkt. Voor de wijnen van jaargang 2018 gebruikten we enkel ouder hout, zelfs voor de Grosse Gewächse”*.

De broers Adeneuer maken een homogeen gamma op hoog niveau. Die frisheid, elegantie en opvallende kruidigheid geven de wijnen een eigen stijl.

Wat je hier zonder twijfel moet proeven in hun wijn uit de Gärkammer, het kleine perceel van 0,68 ha dat de familie Adeneuer in bezit heeft sinds 1714. De tweede wijn, Spätburgunder Kleine Kammer, is al indrukwekkend. Met rafijne structuur, boordevol spanning en een unieke combinatie tussen fruit en zachte kruidigheid. De Spätburgunder Gärkammer VDP.GG komt van tachtig jaar oude wortelechte Kastenhholzstokken. Dat is een van de grootste rode wijnen uit Duitsland, zeker de laatste jaren. Een wijn, waar ondanks de intense structuur geen

overdaad aanwezig is. Dat subtiel gerookte, de fijne Würze, die heerlijke zuren en dan nog eens het elegante gekoppeld aan zachte tannines: helemaal Ahr. Van deze unieke wijn worden jaarlijks slechts 800 tot 1200 flessen geproduceerd. Een geplande restauratie van de afbrokkelende terrasmuren in de Gärkammer baart Marc wat zorgen. *“Maar we moeten iets doen, anders zouden we op termijn nog veel meer kunnen verliezen door het plots instorten van de muren.”* Naast de Walporzheimer Gärkammer, bezit Adeneuer ook percelen in de Grosse Lagen Kräuterberg (waarin de Gärkammer is gekapseld), Rosenthal, Sonnenberg (waar een geweldige Frühburgunder vandaan komt) en Alte Lay.

Momenteel telt het domein 13 ha, waarvan 85% Spätburgunder. Daarnaast wat Frühburgunder, Weissburgunder en sinds kort ook Chardonnay die hoofdzakelijk voor Sekt zal worden gebruikt. Bijna alle percelen worden intussen biologisch bewerkt. En met Tim Adeneuer, de zoon van broer Frank, is de opvolging verzekerd.

WALPORZHEIMER GÄRKAMMER GG - SPÄTBURGUNDER

De Walporzheimer Gärkammer is een wijngaard van superlatieven, en dat ondanks het feit dat het Duitslands kleinste Einzellage is (amper 0,68 ha). Deze topwijngaard is volledig in bezit van Adeneuer en geen moeite is hen teveel om hier één van Duitslands mooiste Pinot Noirwijnen te maken. De Gärkammer is een indrukwekkende wijngaard vol piepkleine, hallucinant steile terrassen die pal op het zuiden zijn gericht. *“Misschien wel de warmste wijngaard aan de Ahr,”* laat Marc Adeneuer weten. De stokken zijn er gemiddeld 60 tot 90 jaar oud, en hier werken vraagt een enorme opoffering.

Deze Gärkammer Grosses Gewächs is een pronkstuk onder de Duitse Pinot Noirs en kan moeiteloos mee met de wereldwijde top. De stokken die worden gebruikt voor deze wijn zijn 80 jaar oud, en afkomstig van het “filet” stuk uit de Gärkammer. De gebruikte stokken zijn nog op de originele onderstam en van een Pinot Noir selectie die na onderzoek in Geisemheim het nauwste verwant is met de oer Pinot Noir. Compacte trossen met zeer kleine bessen zijn kenmerkend. In dit perceel oogsten is geen sinecure, en dat voor een belachelijk rendement van nog geen 20 hl/ha. Ook in de kelder krijgt deze wijn de grootste zorg. Adeneuer koopt eiken vaten bij top tonnelier Taransaud van hout dat minimaal 5 jaar in de lucht is gedroogd geweest. Dat geeft een bijzonder fijne houttoon mee dat de wijn op geen enkel moment domineert. Het degusteren van deze Grosses Gewächs is een absolute belevenis en is een virtuoze expressie van finesse.

Hoogte: 150 m • Bodem: Leisteen, Grauwacke, zandige leem

CARL LOEWEN – MOSEL

Oppervlakte: 17 ha • Jaarlijkse productie: 150.000 fl • 95% Riesling • Lid van Bernkasteler Ring
Eichelmann: 4,5 op 5 sterren • Vinum: 4,5 op 5 sterren

Dit domein is één van de actuele, grote Duitse sterren voor droge Riesling. Naast talent en liefde voor 's wereld mooiste witte druif is ook hun areaal indrukwekkend: ze bezitten enkele van de oudste Rieslingwijnngaarden ter wereld.

Wanneer je een passie hebt voor een wijnland, dan volg je uiteraard het reilen en zeilen op brede schaal. Dus niet alleen de domeinen uit het eigen gamma. Regelmatig passeerden de knappe Riesling van vader Karl Josef en zoon Christopher Loewen in ons glas. En dan kwam er bij toeval de vraag of we interesse hadden om hun wijnen te verdelen? Daar moesten we niet lang over nadenken.

In alle stilte heeft Weingut Carl Loewen zich gevestigd bij de Duitse elite. In alle Duitse gidsen krijgen ze een nagenoeg perfect

statuut van 4,5 of 5 op 5 sterren. Zou het te maken hebben met het feit dat marketing en communicatie ondergeschikt is aan het werk in de wijngaard? Zo ontdekte Karl Josef dat de druiven van zijn oude stokken rijper en gezonder waren dan de druiven van jongere stokken die hij aankocht bij lokale kwekerijen van druivenstokken. Zo ontstond het idee de eigen stokken dan maar zelf te kweken. Zo kon hij genieten van het eigen kloonmateriaal. Toen zoon Christopher in het bedrijf stapte kwam ook de gelegenheid een uniek perceel te verwerven: in de Longuicher Maximin Herrenberg namen ze een perceel over met wortelechte stokken uit 1896! De wijngaard verwijst trouwens naar het oudste klooster van de Mosel: de Abtei St. Maximin in Trier, volgens een legende in de 4de eeuw door bisschop Maximin opgericht. Officieel werd deze benedictijnenabdij pas in de 6de eeuw beschreven. Meer dan duizend jaar bezat dit klooster tal van wijngaarden aan de Mosel. Verschillende wijngaardnamen verwijzen ernaar: Longuicher Maximiner Herrenberg, Detzemer Maximiner Klosterlay, Kastel-Staadt Maximiner Prälat, enz. Na de secularisatie kwamen heel wat van deze wijngaarden in privaat bezit. Zo ontstond het Weingut Carl Loewen in 1803 toen de voorouders van Karl Josef en Christopher percelen in de Maximiner Klosterlay konden kopen.

Hun areaal aan topwijnngaarden is intussen indrukwekkend: naast de Maximin Herrenberg en de Klosterlay zijn er ook percelen in onder andere de Leiwener Laurentiuslay en Thörnicher Ritsch, wat na de Bremmer Calmont één van de steilste wijngaarden in de Mosel is. Je merkt het, ze schuwen geen werk. En dan nog zijn hun prijzen ongelooflijk redelijk. De wijnen vergisten spontaan en krijgen de tijd om te rusten op hun gistdroesem. Het zijn ragfijne, diepe, complexe en vertederende wijnen die horen bij de grote wijnen van Duitsland.

MAXIMIN HERRENBERG “1896” - RIESLING

Naast de “Grosses Gewächs” van deze wijngaard, konden we niet anders dan ook deze “Erste Lage” aan te bieden. Dit is vloeibare geschiedenis, want het betreft hier het oudste Rieslingperceel ter wereld, aangeplant in 1896. Het kloonmateriaal van deze stokken is dusdanig uniek, waardoor het wijnbouwinstituut van Geisenheim deze klonen vermeerderde en ze als de Riesling 300 reeks aanbiedt aan andere wijnbouwers. Zo leeft het genetisch materiaal verder. De wijnen van deze klonen tonen veel aroma-expressie, en een verbluffende combinatie van intensiteit, fijn geel fruit, zelfs een tikkeltje “vlezigheid”, en dat alles verpakt in een fris keurslijf.

Bodem: Rode leisteen, met beetje blauwe leisteen

THÖRNICHER RITSCH - RIESLING

De Bremmer Calmont kennen we intussen als de steilste wijngaard van de Mosel, en bij uitbreiding Europa. Maar de Thornicher Ritsch moet als tweede steilste wijngaard niet veel onderdoen. Vanaf de straat houdt een grote muur de eerste stokken tegen die zich nadien -gevoeld- loodrecht naar de top van het massief trekken. De bodem bestaat er uit grijze leisteen en kwartsiet. Ook de stijl van de wijn is niet uitwisselbaar: weinig fruit, maar des te meer ziltigheid en mineraliteit. Door de hoge aciditeit maakten ze bij Loewen de eerste jaren na het verwerven van dit perceel enkel zoete wijn. Na 10 jaar biologisch werken achtten ze de stokken in staat inhoud te leveren voor grote droge wijn.

Tot de periode na de tweede wereldoorlog was de Thornicher Ritsch één van de bekendste wijngaarden van de Mosel. In de classificatie van 1868 kreeg het perceel zelfs het hoogste statuut. Na een periode van verval is de interesse sinds de laatste eeuwwisseling terug gegroeid. En terecht, want dit is een uniek stukje Mosel.

Dit is de meest puristische, rechte en minerale wijn die ze bij Carl Loewen maken. Citruszeste, kruisbes, nectarine zorgen voor het subtiele fruit, maar de minerale spanning neemt de duidelijke overhand. Een “koele” stijl van Riesling die grootsheid toont.

Bodem: Grijze leisteen, kwartsiet

MAXIMIN HERRENBERG - RIESLING

De stokken voor deze wijn werden geplant in 1902 en daarmee is het één van de oudste wijngaarden van Duitsland. Ze zijn bovendien wortelecht. Geen Amerikaanse onderstam dus. In tegenstelling tot de overige percelen van Loewen bestaat de wijngaard hier uit rode leisteen. Rode leisteen geeft wat meer kruidige en ietsje “bredere” wijnen. Maak je geen zorgen, vet zijn de wijnen niet. Wel rijk, vol sap, tikje geel fruit, wat sinaasappel, bloesems met explosieve zuren en grote lengte. Charmante structuur in de smaak met wederom kruidigheid. Zoveel finesse en toch zoveel intensiteit: het toonbeeld van een virtueuze Riesling.

Bodem: Rode leisteen